

תנאי החתימה.

באוסטריה־אונגריה: לשנה: 10.50 קראָנען, לחצי שנה: 5.25 קראָנען, לרבע שנה: 2.70 קראָנען.

ברוסיה: לשנה: 4 רו״כ, לחצי שנה: 2 רו״כ, לרבע שנה: 1 רו״כ.

בשאר ארצות: באשכנז לשנה: 9 מארק, באנגליה לשנה: 8 שילינג, בשאר ארצות לשנה: 11 פרנק, בארץ ישראל לשנה: 10 פרנק.

החותמים לשנה שלמה יקבלו בסוף השנה תשורה יפה חנם.
דמי החתימה יוכלו לשלם גם לשעורין: 2 רובל בעת החתימה, ושני הרובל הנותרים בראשית הרבע השני (ובשאר ארצות בכסף המדינה לפי הקורס).

מחיר כל נומר 10 קאפ׳, 25 העללער.

עם „הפדגוג״:

באוסטריה־אונגריה:
לשנה: 15.50 קראָנען, לחצי שנה: 7.75 קראָנען, לרבע שנה 3.90 קראָנען.

ברוסיה:
לשנה: 6 רו״כ, לחצי שנה: 3 רו״כ, לרבע שנה 1.50.

בשאר ארצות:
באשכנז לשנה: 13 מארק, באנגליה לשנה: 12 שיללינג, בשאר ארצות לשנה: 17 פרנק, בארץ ישראל לשנה: 16 פרנק.
בעד חלוף האדריסה 20 קאפ.
מחיר מודעות: בעד כל שורה קטנה פטיט 38 ה׳, 15 ק׳.

קְרָקוֹי, יום ד׳, י״ב אדר תרס״ג. **גליון כא־כב.** Krakau, 11 März (26 Februar) 1903.

תֹּכֶן: מנחה חדשה (מחזה בשתי מערכות), מ. מנסוביץ. — איש צר ואויב המן הרע הזה (ציור), ג. דורה. — סעודת הפורים (ציור), מ. אופנהיים. — הגונב מן הגנב (שיר עם ציור), שמואל בן־ציון. — אסתר ואחשורוש (ציור), ד. זמפירי. — מגלת שושן (בדותא), יהודה שטינברג. — המן הרע הזה (ציור) ג. טשורני. — כרטיס־הכניסה (ספור. המשך), י. ב. לבנר. — העגל (ציור). — רבי יוסף דילה רינה (אגדה. המשך), ש. ל. גרדון. — קנה בושם (ציור). — חידה, י. א. הנדל־זלץ. — הודאה דרך אגב (בדיחה). — משתה הקופים (שני ציורים). — חדשות. — ידיעות שונות. — ענף עץ שיטה (ציור). — חליפות מכתבים בין קוראי ה„עולם קטן״. — מודעות.

מִנְחָה חֲדָשָׁה.

מַחֲזֶה בִּשְׁתֵּי מַעֲרָכוֹת.

מֵאֵת

מ. מוֹנְסוֹבִיץ.

שְׁמוֹת הַמְשַׂחֲקִים:

שִׁמְעוֹן יַעֲקֹבִי — רוֹפֵא, יוֹדֵעַ שְׂפַת עֵבֶר, אִישׁ כְּבֶן אַרְבָּעִים.
תָּמָרָה — אִשְׁתּוֹ, אִשָּׁה מַשְׂכֶּלֶת.
יַעֲקֹב — בְּנָם הַבְּכוֹר, נַעַר בֶּן שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה.
דָּוִד — הַבֵּן הַשֵּׁנִי.
שְׁמוּאֵל — הַבֵּן הַשְּׁלִישִׁי.
יִצְחָק — הַבֵּן הַצָּעִיר, נַעַר בֶּן שֵׁשׁ שָׁנִים.
מֹשֶׁה — בֶּן שְׁכֵנוֹ שֶׁל יַעֲקֹבִי.
בָּרוּךְ בְּרוֹן — סוֹחֵר צִיּוֹנִי.
יוֹסֵף לֵוִין — רוֹקֵחַ, צִיּוֹנִי.

מְקוֹם הַמַּחֲזֶה בְּבֵית שִׁמְעוֹן יַעֲקֹבִי. זְמַן הַמַּחֲזֶה לִפְנֵי חַג הַפּוּרִים וּבְחַג הַפּוּרִים.

מערכה ראשונה.

חדר יפה. בתוך עומד שלחן. סביב לו כסאות. על השלחן מפה לבנה ותחתיו מרבד גדול. על הקירות תמונות ושעון, על כל אחד משני החלונות מסך לבן. בני יעקבי יושבים מסביב לשלחן, והבן הקטן עומד על כסא ומתנועע פעם בפעם.

יעקב: הס! ראו נא אם אמא איננה עומדת בחדר השני... שמואל, הבט נא כרגע... (שמואל נגש אל הפתח ומביט אל החדר הסמוך.)

שמואל: אמא הלכה, חי נפשי, הלכה! בחדר אפל... אין שומע! אנחנו יכולים לדבר בלי פחד...

יצחק (מתנועע.): אמא הלכה לקנות מגדנות... אני אוהב מגדנות... אמא תתן לי ואני אכל... האח, מה טוב! (הוא מוחא כף.)

יעקב: הס, רעבתן! אל תפריעני. שבו נא כלכם! (יושבים.) עתה נועץ־נא מה נקנה למשלוח־מנות לאבינו? יגד־נא כל אחד את דעתו... דוד, הגידה נא אתה!...

דוד: למשלוח־מנות? נקנה לו טבעת זהב; מה דעתכם אדמה, כי אבא ישמח מאד בטבעת זהב...

יעקב: לא! לא טובה עצתך! טבעת יש לאבינו והוא גם איננו אוהב טבעות. טבעת לא תשמח את לבו! נתחכם נא לקנות לו איזה דבר אשר ישמחהו מאד...

דוד: אולי נקנה לו כלי כתיבה מאבן־שיש?

שמואל: לא! גם כלי כתיבה לא טובים בעיני; הלא בכל חדר עומדים אצלנו כלי כתיבה...

יצחק: קנו לאבא סוס עץ לבן עם זנב סחור ואני ארכב על הסוס... אני אוהב מאד לרכב על סוס עץ!

שמואל: הס, קטן! לאבא לא דרוש סוס עץ, לו יש סוס חי ההולך ורץ...

יעקב: חכו נא! נדע נא בראשונה כמה כסף יש לנו. כמה קבצת אתה, דוד, בארגזך?

דוד: צא וחשב: שני חדשים לא קניתי שוקולד בחמש הקפיקות, אשר נתנה לי אמא בכל יום, בלכתי אל בית הספר; כמה שבועות בחדש? ארבעה! בשני חדשים? שמונה! וכמה עולה סכום הכסף?

יצחק: עשר קפיקות! בעשר קפיקות אני אקנה סוקולד... אני אוהב מאד סוקולד! סוקולד מתוק וגם תפוח מתוק, אני אוהב גם תפוחים...

יעקב: התחריש, פטפטן? הנה לדבר! (אל דוד) ובכן קבצת אתה כשני רבלים וחצי – טוב הדבר! וכמה קבצת אתה, שמואל?

שמואל: גם אנכי לא הוצאתי אף פרטה למן היום אשר החלטנו לקנות לאבא מתנה לחג הפורים, וגם אני קבצתי בערך שני רבלים וחצי, ובכן יש לי ולדוד בערך חמשה רבלים.

יעקב: טוב מאד! ואני קבצתי בערך חמשה רבלים יחד עם הכסף, אשר נתנה לי אמא ללכת אל הטאטר; אני לא הלכתי ואטמן את הכסף בארגזי למנחה לאבא. ובכן יש לכלנו בערך עשרה רבלים. ועתה הגידו מה נוכל לקנות בעשרה רבלים?

יצחק: בעשרה רבלים אקנה אגסים מטגנים מתוקים מאד! אני אוהב מאד אגסים מטגנים...

יעקב: ראה נא, ראה, את הלקקן הקטן הזה! הוא לא יניח להתיעץ! הס! ובכן יש לנו עשרה רבלים, מה נקנה?

שמואל: אולי נקנה לו מגבעת שחורה חדשה? כמדמה לי, כי מגבעתו הישנה מעוכה קצת...

יעקב: לא! זה לא יפה כלל! מגבעת יקנה לו אבא בכספו, ובכספנו נקנה לו איזה דבר להפתיעהו [1], לשמחהו...

(משה בא.)

יעקב: משה! היטבת לבוא למועד הנכון. שב נא ועזרנו למצא עצה איזו מתנה נקנה לאבינו לחג הפורים? הנה יש לנו עשרה רבלים ולא נדע מה לקנות.

משה (הושב): הידעתם מה? קנו לו כל ספרי סמולנסקין.

דוד: למה לנו סמולנסקין? הלא נוכל לקנות לו כל ספרי גרקי [2]...

יעקב: לא גרקי ולא ספר אחר נקנה לו. כבר יש לו ספרים הרבה. הגידה נא, משה! מה קניתם אתם ליום הלדת אביכם זה לא כבר?

משה (קופץ ממקומו בשמחה): הפו! אך זהו רעיון נפלא! קנו נא לאביכם אקציה של הבנק הלאמי! גם אנחנו קנינו אקציה ואבא שמח שמחה גדולה... וראו נא, כי מחיר אקציה הוא כמכסת הכסף אשר קבצתם, עשרה רבלים.

יצחק (מתנועע על הכסא): עשרה רבלים... גם לאמא יש עשרה רבלים, ואני אמצא היום בחוץ עשרה רבלים ואקנה ממתקים מלא כיסי. אני אוהב מאד ממתקים...

יעקב, דוד ושמואל (יחד): אקציה? מה זאת?

משה: האינכם יודעים מה זאת אקציה? אקציה הוא ניר!

יצחק, ניר? ניר סל זהב? אני אוהב ניר סל זהב! בניר סל זהב עטופים ממתקים, וגם ארגזי הסוקולד מצפים ניר זהב...

יעקב: ניר אתה אומר? אנחנו נקנה ניר לאבינו? האם אין לו ניר הרבה?

משה: הפו! האם לא ידעתם, כי יש לנו בנק? בנק עם כסף ממש, כסף אשר נתנו כל היהודים במחיר אקציות?

יעקב: למה נתנו הכסף? מה יעשו בכסף?

משה: האם לא תדעו, כי חפצים אנו לשוב לארצנו הקדושה, ולדבר הזה דרוש כסף...?

שמואל: לארצנו? האם פה לא ארצנו?

משה: הנני ראה, כי אינכם יודעים מאומה. שבו אפוא ואספר לכם. לפני אלפים שנה ישבנו בארצנו, „ארץ ישראל“ שמה, אז

---

[1] הפתיע — איבערראשען.

[2] סופר רוסי מפרסם.

ג. דורֶה: אִישׁ צַר וְאוֹיֵב הָמָן הָרָע הַזֶּה. (אסתר ז׳ ו׳.)

גלינו משם לארצות זרים, ועתה רוצים אנו לשוב אליה. אבל עתה היא תחת ממשלת טרקיה ואנחנו צריכים להשיג רשיון מן השלטן, מושל הארץ, לתת אותנו להאחז בה. שם יש כבר אכרים יהודים, אכרים כגרישקה ושטפקה, המוכרים לנו תפוחי אדמה ותבואה. ישם בארצנו ייטב לנו, שם יש תאנים ורמונים וצמוקים...

יצחק (משפעהו בדבריו): אני חפץ לסבת בארץ ישראל! רמונים וצמוקים מתוקים מאד... אני אוהב תאנים ורמונים...

משה: הס, שוטה קטן! תן לדברו — כן, שם נשוב להיות עם, שם חיו אבותינו הראשונים, שם היו לנו מלכים ונביאים... והנביאים הבטיחונו בשם יי כי נשוב שמה. אבל לבוא שמה עתה דרוש כסף, ולכן יקנו היהודים אקציות. גם אבא קנה אקציות אחדות ואנחנו נתנו לו למנחה עוד אקציה... קנו גם אתם אקציה לאביכם... הדבר הזה ישמחהו מאד...

יעקב: מה תאמר לזאת, דוד? בעיני ישר הדבר מאד. מסכימים אתם?

שמואל: מדוע לא? הבה נקנה אקציה! מדוע לא נהפך גם אנחנו לשוב לארץ ישראל? הלא יהודים אנחנו! הבה, נקנה!

משה: אם רוצים אתם לקנות, אראכם אל מי לפנות לקנות ממנו; ובטוח הנני, כי אביכם ישמח מאד!... קנו! קנו! אקציה הוא דבר טוב מאד.

כלם: כן! כן! נקנה! נקנה!

יצחק (מוחא כף): נקנה ארץ ישראל! אני אוהב ארץ ישראל! סם יס רמונים וצמוקים... נקנה!

יעקב: הס, יצחק! אל תגלה את הדבר לאבא ולאמא, ובעד זאת תאכל שם רמונים ואגסים...

יצחק: לא! לא אגלה! אני אוהב רמונים ואגסים...

יעקב: ובכן, אחי! מהר נקנה אקציה! ואתם החרישו!

(כלם יוצאים. המסך נופל.)

מערכה שניה.

הדר האכל כמקדם, על השלחן ספלי קהוה לבנים. מנורה בוערת מעל לשלחן. סביב השלחן יושב יקבי, תמרה ויוסף לוין.

יקבי (אל תמרה): איה הילדים? מדוע לא באו? הגידי נא, אולי יודעת את, מדוע מתלחשים הילדים כל היום? יצחק הביט עלי בכל עת ארחת הצהרים בצחוק עצור. מה עושים הילדים?

תמרה (בצחוק): מה לא תבין? בודאי הכינו משלוח מנות, כמו בשנה העברה... אבל, הס! הנה הם באים.

(יעקב, דוד, שמואל ויצחק באים.)

יקבי: איה הייתם, ילדים?

יצחק (מביט בצחוק ערמה על אחיו ועל אביו): אבא, בארץ ישראל... יעקב קנה ארץ ישראל, ענבים, תאנים... אנחנו נאכל תאנים...

(יעקב מושכו מאחוריו בבגדו לאות כי יחריש.)

יקבי: מה אתה אומר, יצחק? מה קנה יעקב?

יצחק (מביט על יעקב בחרטה): איני יודע... (הוא שם את אצבעו אל פיו ומוריד את ראשו.)

תמרה: הוי, פטפטן! אם לא תדע, למה תדבר? שבו, ילדים, אל השלחן... (כלם יושבים. תמרה עוסקת בסדור הכלים לשתות. יעקב שם בין כה אקציה בצלחת של זכוכית, מכסה אותה במטפחת לבנה, קם ממקומו ונגש אל אביו.)

יעקב: אבא! אני ואחי מגישים לך בזה מנחה לחג הפורים... (מוסר את הצלחת המכסה לאביו. כלם פונים אל הקערה.)

יקבי: מנה לחג הפורים? הבה נראה נא מה היא המנה? (מסיר את המכסה ומוציא את האקציה.)

יקבי: מה זאת?

יוסף לוין (קופץ ממקומו): אקציה! אקציה של הבנק הלאמי! הידד! נערים נחמדים אתם! (ממהר אליהם ונושק להם.) חי נפשי! נערים עברים אתם! תחי הציונות! אבל הידעתם מה היא אקציה?

יעקב: אקציה הוא כסף, כסף לשוב לציון! הלא גם אתה יודע, אבא, כי ישבנו בארץ ישראל, כי היו לנו שם מלכים ונשיאים, ועתה הננו בארצות זרים, והננו חפצים לשוב שמה... כלנו חפצים לשוב שמה, שם — ארצנו...

יצחק (משפעהו בדבריו): גם אני חפץ להיות סם! סם ים תפוחים מתוק....

יעקב: הס! האינך חפץ בזאת גם אתה, אבא? הלא יהודים אנחנו ככל היהודים, הלא גם ארצנו היא...

תמרה (בשמחה): אבל מאין יודע אתה את כל זאת?

דוד: מאין? המורה הבא אלינו ללמדנו עברית ספר לנו הדבר, וגם רענו, משה ברון, הגיד לנו זאת. הוא ספר לנו הכל. גם לאביו יש אקציות, גם אביו חפץ, כי תהיה לנו ארץ....

יקבי (קם ממקומו נרגש): גשו נא אלי, בני היקרים! בנים טובים אתם לי! (הם נגשים אליו והוא נושק להם). חן חן לכם על המתנה הזאת! מאד שמחתוני, בני! שמח אני מאד, כי אוהבים אתם את ארצנו, כי אוהבים אתם את עמנו... (אל תמרה). ראי נא, תמרה, מה יפה האקציה! תמונה נחמדה! (היא מתבוננת בה). (אל לוין) אמנם אינני ציוני, אבל אינני גם שונא את הציונים... הלא ידעת, כי אנחנו הרופאים מכורים לעבודתנו ורגעינו ככה ספורים עד כי גם לא נוכל להעמיק באיזה רעיון לדעתו היטב; אבל מאד מאד ישמח לבי, כי עשו בני את הדבר הזה. האקציה הזאת תהי בידי למשמרת... מאד מאד אשמח, בני! אכן בנים טובים אתם! ועתה הגידו נא מה אשיב לכם למשלוח מנות?

יצחק (מתנועע): תן־לנו, אבא, רמונים ותאנים, תן־לנו ארץ ישראל...

יעקב: אני חפצתי לתת אקציה גם לאמא, אבל אין לי כסף, לכן קנה לי אקציה לתת גם לאמנו היקרה, הלא גם היא חפצה לעזר לעמנו... האם לא כן, אמנו?

תמרה (חובקת את יעקב): הנך בן יקיר! כן, גם אני חפצה... שמעון, מחר תקנה גם לי אקציה; ישמחו הילדים... (בפנותה אל לוין). אני מחנכת את בני, אם גם לא כבני החסידים, אבל כיהודים משכילים. הם יודעים, הודות לאל, כי יהודים הם ולומדים גם שפת עבר זה כמה. גם בבית הורי חנכנו כיהודים ונדע, כי יהודים אנחנו.

דוד (נבלם מעט): ולי, אבא, תן למשלוח מנות שני רבלים במזומנים...

יעקב: מה תעשה בשני רבלים?

דוד. (מוריד את עיניו לארץ). בן שכננו, כורך הספרים, קובין פרטה לפרטה זה שנה לקנות מעיל חדש לאביו הלבוש קרעים ואין ידו משגת לתפר לו בגד. בנו זה עובד עבודה קשה בבית ובחוץ, כי נושא הוא סל מלא דברים קטנים למכר, ואת משכרתו הוא נותן לאבותיו. אני יודע אותו, הוא נער ישר. את הכסף למעיל אביו הוא קובץ בארגזי ואתמול הגיד לי, כי לו היו לו עוד שני רבלים, אז יכל לשמח את לב אביו במנחתו לחג הפורים... לו היו לי שני רבלים אז נתתי לו בחפץ לב. אנחנו שמחים בפורים, ישמחו גם הם... הלא גם הוא אוהב את אביו כמוני...

תמרה (מחבקת אותו ונושקה לו): הא לך, בני, שני רבלים ותן לנער העני לשמח את לב אביו. יתן לך יי תמיד לב טוב ורחום...

לוין: שמעי נא, גברתי הרופאה! אני לא אוכל נשא עולה. טוב ויפה הוא, כי תמלאו את בקשת הגדולים, אבל גם יצחק בקש בקשה — ומדוע לא תמלאוה? לפי הישר נחוץ לשלח להביא כרגע פרות ארץ ישראל: תאנים, ענבים ורמונים... האם לא כן, יצחק?

יצחק (מתרפק על אמו): כן, אמא! כן! אני אוהב מאד תאנים, ענבים ורמונים! אני חפץ לאכל ארץ ישראל...

תמרה. לא דרוש לשלח להביא, כי כבר הבאתי את הפרות האלה לערב הזה. (מביאה כרגע תאנים ליצחק. יצחק בולע אותן.)

יצחק. הו, אבא! מה טובה ארץ ישראל! אני חפץ עוד ארץ ישראל! ארץ ישראל מתוקה...!

(המסך נופל.)

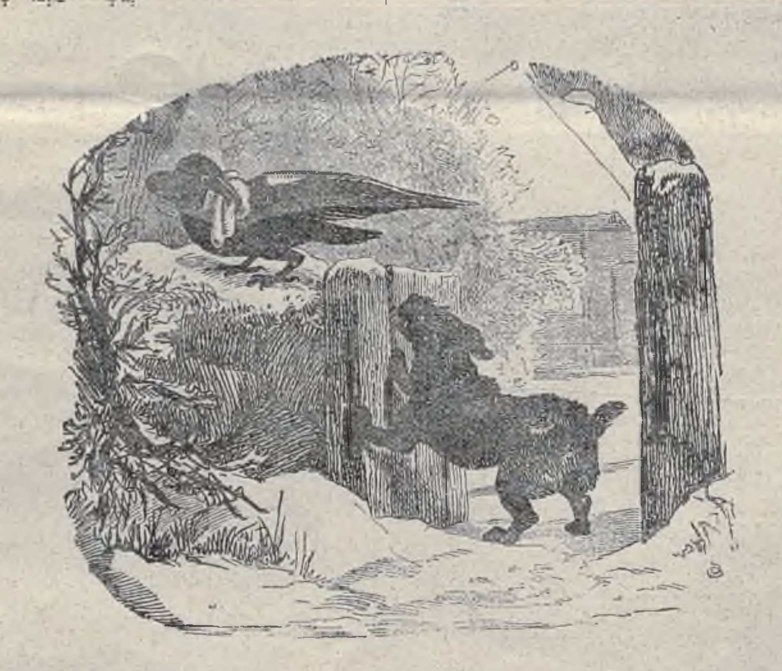
סעדת הפורים (על פי מ. אפנהים).

הַגּוֹנֵב מִן הַגַּנָּב.*)

כֶּלֶב: הַב, הַב, עוֹרֵב נָבָל!
הַב, בֶּן־בְּלִיַּעַל!
הֵן זוֹ אֲרֻחָתִי
גָּנַבְתָּ לְךָ וַתַּעַל!
צְלִי כָּל כָּךְ שָׁמֵן וָטוֹב —
הַב, הַב, גַּנָּב נִבְזֶה בָעוֹף!

עוֹרֵב: אַל נָא, מַר כֶּלֶב, הוֹ,
אַל כֹּה בְזַעַם!
הֲלֹא יָדַעְתָּ? הֵן
פָּקִיד אֲנִי מִטַּעַם
זִקְנֵי הָעִיר! עַל כֵּן
פָּנַי תָּמִיד אָשִׂימָה
בְּכָל גַּנָּב וָזֵד,
וּגְנֵבָתוֹ אַחֲרִימָה.

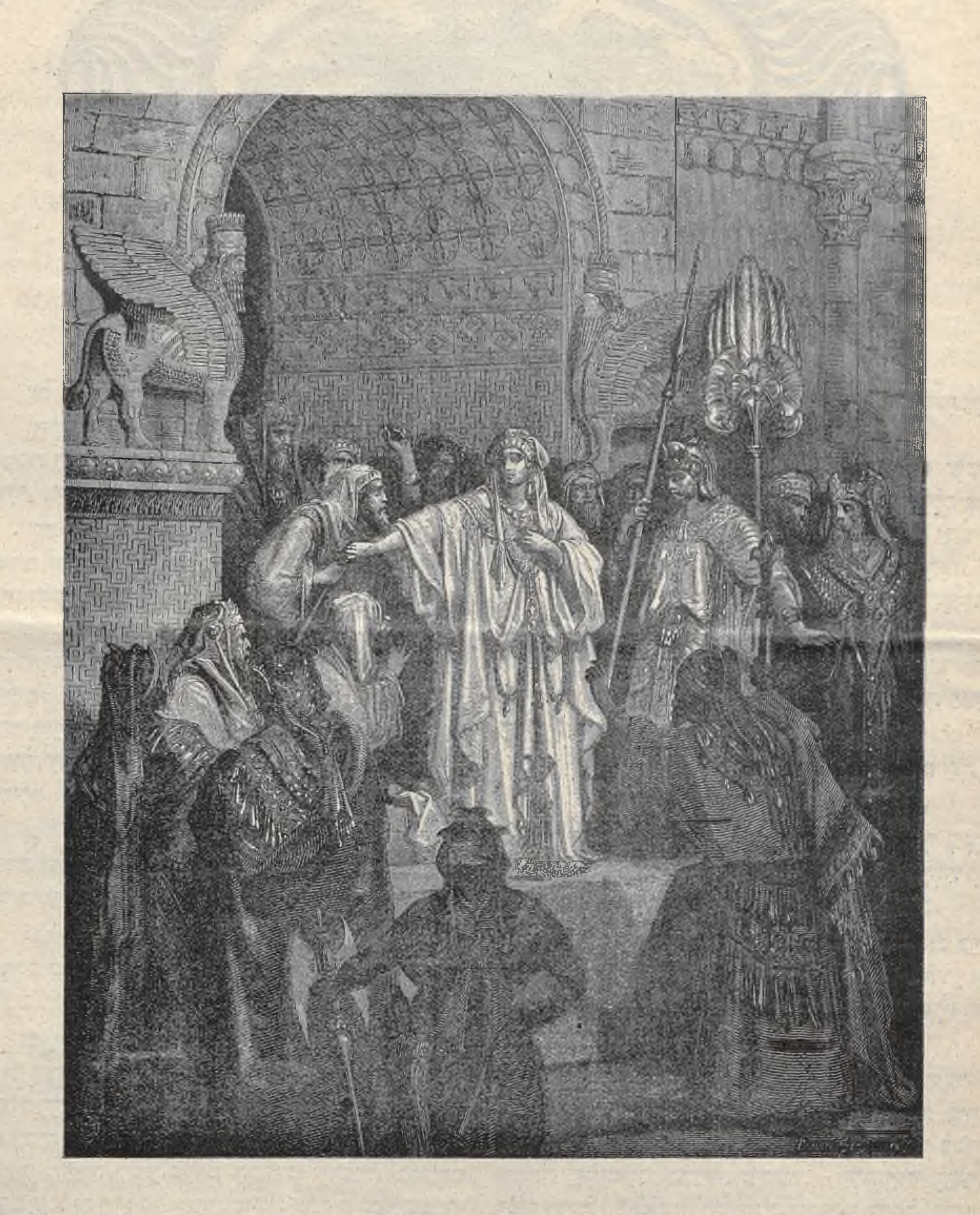

אוֹמְרִים אָמוֹר, כִּי מַר עוֹרֵב
עָקַב הַפַּעַם אֶת מַר כֶּלֶב,
וּבְלִי מִשְׁפָּט חָטַף לוֹ זֶה
אֶת צְלִי־בְשָׂרוֹ עִם נֵתַח חֵלֶב;
אוּלָם מַר כֶּלֶב לֹא הָלַךְ
לִזְעֹק עָלָיו חָמָס בַּשַּׁעַר[1],
אַף כִּי אֵינֶנּוּ כְּבַד לָשׁוֹן

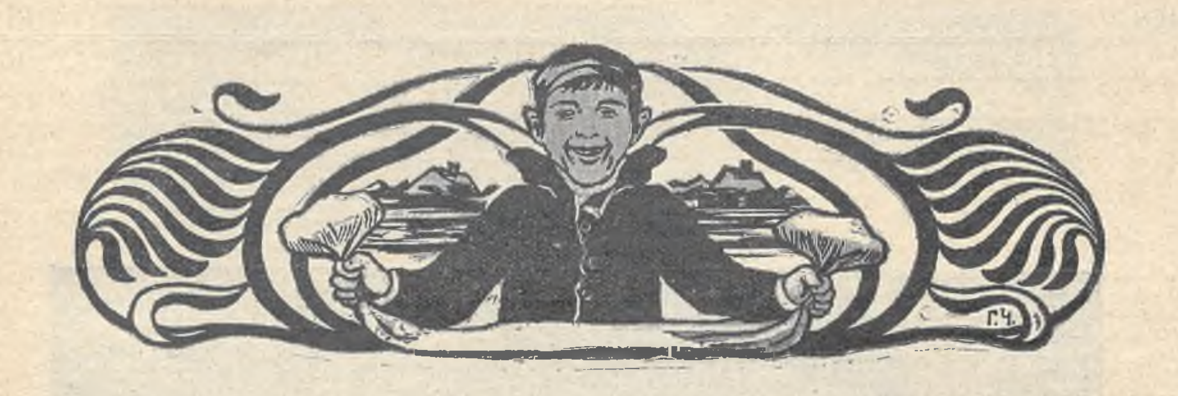
וְקוֹלוֹ נִשְׁמָע בִּכְפָר וָיַעַר.
מַדּוּעַ זֶה? לֹא יָדַע אִישׁ.
וַאֲנִי חוֹשֵׁב, כִּי פָּחַד פָּחַד,
אוּלַי יֵחָקֵר שָׁם גַּם הוּא:
מִמִּי קָנָה וּבְאֵיזֶה רְחוֹב
אֶת־הַצְּלִי הַזֶּה הַטּוֹב?
וְאָז — יֶאְשְׁמוּ שְׁנֵיהֶם יָחַד.

שמואל בן־ציון.

*) על פי ו. הא. [1]) להתאונן עליו באזני השופטים.

ד. דוֹרֶה: אֶסְתֵּר וַאֲחַשְׁוֵרוֹשׁ.

מגלת שושן.

(בדותא).

על פרס ושושן אני חפץ לספר לכם הפעם, בנים!

ואולם לא – על פרס ושושן, שאתם רואים עכשו על מפת הארץ בחלק אסיה; אלא על פרס ושושן, אשר במגלה, מקום הרכש והאחשתרנים והאחשדרפנים.

שם – כל עצי הגנים רק גפנים, וכל צמחי השדה – שושנים משכרות בריחן הנפלא. ומעינות הארץ נובעים אך יין ושכר. ויוצאים המעינות ושוטפים על פני שבע ועשרים ומאה מדינה, אשר מסביב לשושן – מהודו ועד כוש. לא יפלא אפוא אם כל יושבי המדינות ההן הם תמיד שכורים; ועל כן אינם הולכים ברגל, אלא רוכבים על סוסים ואחשתרנים בעלי שמונה רגלים; ומחמלה על הבהמות הללו נתן להם אלהים שמונה רגלים: ארבע – בשבילם, וארבע בשביל בעליהם.

וכל השבטים שם – שרביטי זהב; ובני אדם אינם אוכלים שם ארחות ערב ובקר, אלא משתאות וסעדות; וכשהם מדברים איש לרעהו הם מדברים בחרוזים ובנגון.

ומלאך המות לא יסור אל הארץ ההיא. על כן אין בני אדם מתים שם כדרך כל הארץ, אלא נתלים, נסקלים ונהרגים בגזרת המלכות.

ובארץ ההיא אין תושבים עניים וחפשים: כל אנשיה הם, או אצילים או עבדים; וכאלה כן גם אלה שותים יין הרבה: הראשונים שותים מטוב לב, והאחרונים – מאנס. כי אוהבים בני שושן לשכר את עבדיהם ומציגים אותם אחרי כן לראוה לעיני בניהם הקטנים, להבזות בעיניהם את השתיה. זה דרך כל אצילי שושן: שותים הם לשכרה, ומבניהם הם דורשים שיהיו נזירים מיין.

וגנים ופרדסים רבים יש בשושן, והעמקים מלאים שושנים ופרחים בעלי צבעים שונים: יש בהם אדמים כאש, ויש לבנים כשלג, עד שנדמה לך, שאתה נתון בין אש ושלג; והם צומחים לרגליך בסדר נפלא, עד כי יש אשר תדמה, כי הולך אתה על מרבדי חור, כרפס ותכלת אחוזים בחבלי בוץ וארגמן.

ואולם פרדס אחד יש בשושן, אשר עציו עושים פרות נפלאים בטעמם ובמראיהם, פרות שאין משלם בכל מאה ועשרים ושבע המדינות; ואם יסור שמה איש זר ואכל מפרותיו – וטעם בהם טעם מבחר פרי ארצו.

ומתוכחים לפעמים בני מאה ועשרים ושבע המדינות איש עם רעהו: זה אומר: „ממבחר פרי ארצי הם פרי הפרדס הזה!" וזה אומר: לא כי „ממבחר פרי ארצי הם!" וצדקו גם אלה וגם אלה: איש־איש טועם בהם את הטעם הטוב והמתוק לחכו.

אבל את הטעם האמתי אשר לפרי הפרדס הזה – לא טעמו עוד האנשים ההם; אין חכם מסגל לזה.

ואולם נפלא היה טעם הפרות האלה, אך בשעה שאכלו אותם בצל עצי הפרדס הנפלא; וכאשר העתיקום ממקומם פג טעמם וריחם נמר, וגם יפים סר מהם.

ועוד סגלה נפלאה היתה בפרות האלה: אם ברך עליהם אוכלם, השפיעו עליו רוח חדוה וששון, ויאירו את עיניו ואת שכלו; ואם אכלם בלי ברכה, נסכו עליו רוח שכרון, ויהי מתהולל ומשתגע.

וצפרים יפות ונפלאות, שאין כמהן בכל היערות, קננו בין עפאי הפרדס, והצפרים אינן מצפצפות כיתר הצפרים, אלא קוראות: שי־שו! שי־שו! ובבקר בבקר, תקמנה ותקראנה: „שי־שו! שי־שו"! – והתנועעו העצים, ויפוח הרוח, והתפתחו השושנים, והפיצו ריחם הנחמד. והתעוררו אז כל הישנים על מטותיהם, וידעו, כי יצא השמש בשושן.

ובצאת השמש, תקראנה הצפרים: „רו־צו! רו־צו!" וירוץ אז כל אדם לפעלו ולעבודתו: העניים – אל השדות והגנים, והעשירים – אל בתי המשקה.

וכאשר תעמדנה הצפרים על ראשי העצים, ותקראנה: „הוד־הדר! הוד־הדר!" וידעו בני שושן, כי הגיע חדש אדר, ועוד מעט והגיע האביב...

ואתה אם תשאל את אחד השושנים: „מי נטע פרדס זה?" – וענה ואמר לך: „איני יודע". כי השושנים הגאים אינם רוצים לגלות את הסוד ולהודות על האמת; אך אני אגלה לכם, בנים, מה שהפרסים רוצים להסתיר:

את הגן הזה נטעו הילדים בני הגולים העברים.

כי כן היה מנהגן של האמות העבריות בהיותן על אדמתן – בארץ ישראל: אם ילדו בן או בת ונטעו בגנן נטע רך, וקראו את שם הנולד על שם הנטע. וגדלו יחד הילדים עם הנטיעים, ואהבו הילדים את נטיעיהם והשקום בבקר בבקר, והכינו שם לקט לצפרים, למען תבאנה לבנות עליהם את קניהן, ותזמרנה בין העפאים ותבערנה אחרי החסיל המשחית את הנטיעים.

וכאשר יצאו בני ישראל בגולה, עקרו הילדים את נטיעיהם ולקחום ונטעום בשושן; ותעופינה גם הצפרים עמם בגולה.

ובבקר בבקר ובערב בערב התאספו ילדי העברים אל תוך הפרדס, וישבו לפני נטיעיהם, וזכרו את ארצם, את הריה ואת עמקיה, את השרון ואת הכרמל והלבנון – אז ירדו עיניהם דמעות חמות, והשקו הדמעות את אדמת הנכר, והיניקו את המטעים, והצפרים הטובות לחשו עליהם ואמרו: ציץ־צו! ציץ־צו! חיש הנצו!

ויהי ביניהם עץ אחד, ששמו „מר דרור", ואותו הביא נער אחד משבט בנימין; ונטיעה אחת ששמה „הדסה", ואותה נטעה בת אביחיל, דוד מר דרור. ויאהב מר דרור את הדסה מאד; והיא היתה יתומה צעירה, ומר דרור גדול ממנה בשנים, והוא כבר בנה לו בית בשושן; ויבא את הדסה אל ביתו, ויאמר בלבו: „אחכה עד אשר תגדל ואשאנה לאשה".

ולאביחיל היה עבד מבני אגג, אשר חמל עליהם שאול בן קיש.

שתי פעמים קרא לו אדניו דרור, והוא אהב את העבדות, ולא רצה לצאת לחפשי; וירצעו את אזניו. וישם העבד עגילים בנקבי אזניו ויתגאה מאד בתכשיטים האלה על כל אחיו העבדים. כאשר יצא אביחיל בגולה קרא לו דרור בפעם השלישית. ויקח עמו גם הוא ענף עץ אחד, אשר נתנה לו זרש אשתו הקוסמת, ושם העץ „המן העץ"; ואמרו עליו הקוסמים, כי כאשר יגדל העץ ויגיע עד לחמשים אמה, יתחיל מוציא – לא פרות, אלא – אנשים, אנשים גדולים, שרים ויועצי מדינה.

ויטע העבד החפשי את עצו בתוך הפרדס, ויקרא את שמו על שם העץ: המן.

ותשמרנה הצפרים לבלתי בנות להן קן בין ענפי העץ הזה, ולא שרו עליו את שירותיהן הנעימות, ולא אכלו גם את עליו. וכאשר עופפו הצפרים האמות עם אפרחיהן מעל לעץ ההוא – הראוהו לאפרחיהן ואמרו: זהו „המן העץ", אשר צויתיך לבלתי אכל ממנו!

אך העץ הלך וגדל גם בלי ברכת הצפרים.

ויהי היום וימת מלך פרס ערירי. ויתאספו זקני שושן לתוך הפרדס לבחר להם במלך חדש. ויבאו ביניהם גם גולי ישראל; והיום הזה היה יום חג לפרסים; ויבושו צעירי ישראל מפני נטיעיהם לשמח ולחוגג בגולה, עת ירושלים עזובה ושוממה כאבלה; – מה עשו? הלכו ושנו את שמותיהם; ויכנה מר דרור לעצמו מרדכי, והדסה – אסתר, ושני אחיה: אליהו ודניאל – חרבונה והתך.

ולא הכירו עוד הנטיעים את בעליהם; לא הכירום גם הצפרים היפות, ולא שרו את שירן „שי־שו! שי־שו!" אלא: „צאו! צאו!"

ויטעמו הזקנים מפרי הפרדס בלא ברכה – ויעבר עליהם רוח שכרון ויאמרו: הבה נחפשה בכל הארץ את הגדול בשוטים, ונשימה אותו למלך עלינו; והיה לנו לכבוד ולתפארת, כי יאמרו אין טפש כמלך פרס.

ויחפשו ויחפשו וימצאו את אחשורוש, וימליכוהו עליהם.

ויאמר המלך אל לבו: „הבה אעשה נא לארצי דבר גדול, למען ידעו כי טפש גדול אני!" ויחשב מחשבות רבות עד אשר ידע לעשות שני דברים גדולים: עשה משתה גדול, והרג את ושתי אשתו.

וישמעו בכל הארצות ויאמרו: אכן גדולה היא ארץ פרס, וטפש גדול הוא מלכה!

ויעש המלך משתה גדול, ויצו את כל עמו לאמר: „מן העבד והשפחה ועד השרים והאחשדרפנים – יבאו וישתו כדת, אין אנס! והאיש אשר ימרה את פי – אחת דתו להמית!"

ויעזבו העבדים את עבודתם, והשרים – את שרביטיהם ויבאו, וישבו לאכל ולשתות.

ויצו המלך לאמר: כל עבדי המלך ושריו וכל גרי שבע ועשרים ומאה מדינותי אל יעשו לא בשדה ולא בבית כל עבודה וכל מלאכה, רק יאכלו וישתו; ומפתבג המלך ינתן לאיש איש מאכלו ומשתהו, דבר יום ביומו: היין – לעבד והינים לשר; עגל – לעבד ופר – לשר.

ושם היו שני שומרי הסף בגתן ותרש, והם היו גם פקידי המטבח ומרתפי היין, ויאמרו: כי אדנינו המלך, אם כל עבדיך אך יאכלו וישתו, ומאום לא יעשו, מאין נקח לתת להם את כל צרכיהם?

שמע המלך את הדברים ויקצף, ויתן צו ויתלו שניהם על עץ. ויכתב הדבר בספר דברי הימים.

וישבו השרים והעבדים לאכל ולשתות בתוך הפרדס.

ומרדכי כסה את פניו בטליתו המציצת[1] ויברך על היין.

ויראו העצים את הציציות הנסתרות בכנפותיהן, וישמעו את הברכה, ויכירו את מר דרור.

וכרגע פג השכרון מכל השרים והזקנים, ויועצו עצה טובה לאמר:

יבקשו בכל הארץ את הנערה הטובה, היפה והצנועה מכל הנשים, ונשים אתה למלכה תחת ושתי!

ויבקשו בכל הארץ, ולא מצאו בבנות כל העמים טובה ויפה וצנועה יחד — רק בבנות היהודים היו כאלה, והטובה מכלן היתה הדסה־אסתר.

ותלקח אסתר אל בית המלך.

ורבים מבני שושן היו פתאם פכחים[2] וחכמים כגוזרים.

ראה אחשורוש, ויבהל, ויצו להביא לפניו את הגדול בשוטים, להועץ עמו מה לעשות.

ולהמן עשרה בנים — כלם שוטים גדולים, אך ויזתא הצעיר היה השוטה הגדול מכלם, ויביאוהו לפני המלך.

ויאמר ויזתא לפני המלך: אדני המלך! נשבע אני בטפשותך הקדושה, שכל הפכחות[3] הארורה הזאת לא באה אלא בשביל טליתו של מרדכי. יפקידהו המלך לשר גדול, וילבישהו לבוש מלכות: תכלת, חור וארגמן ותכריך בוץ, ופשט מעליו את טליתו.

וייטב הדבר בעיני המלך.

ויהי מרדכי לשר ויועץ היושב בשער המלך.

ויצו המלך לאמר: כל עבדי המלך ישתו וישתו־יין, עד אשר יכרעו וישתחוו ונפלו על פניהם ארצה.

וישתו כל בני שושן, ויכרעו, וישתחוו; רק היהודים אינם שותים ואינם כורעים ואינם נופלים על פניהם, כי הולכים הם בקומה זקופה.

וירע הדבר בעיני המן אבי ויזתא ויגד למלך.

ויקצף המלך מאד, ויצו לחקר את הדבר, וימצא, כי דתי היהודים שונות מדתי כל עם: הם אינם עבדים אבל גם שרים אינם, ועל כן לא ינתן להם לא היין ולא היניים, לא פר ולא עגל.

ויצו המלך להשמיד ולאבד את כל היהודים.

שמעו היהודים ויתעטפו בטליתותיהם ויבאו לבית הכנסת להתפלל לאלהיהם ויצומו ויבכו מרה.

[1] שיש בה ציציות. [2] פכח — ניכטערן.

[3] ההפך משכרות, ניכטערנהייט.

שמעו עצי הפרדס, ויכירו את בעליהם; והצפרים התחילו בוכות בקניהן.

וכרגע סר השכרון מכל בני שושן, ויהיו פכחים, כאלו לא בא יין אל פיהם מעודם.

ויבהלו אנשי שושן מאד, כי נפקחו עיניהם פתאם לראות את אשר לא ראו עד היום ההוא.

ראו העבדים וידעו, כי אדניהם עריצים, אכזרים ושכורים נבזים.

ראו האדנים וידעו, כי עבדיהם נוכלים, חנפים, זוללים וסובאים.

והתחילו רבים ומתקוטטים; ומתוך קטטות באו לידי מהלמות. אבל האדנים היו גבהים יותר מדי והעבדים—שפלים יותר מדי, ולא יכלו לנעת איש ברעהו — ויפלו המהלמות על ראשי היהודים.

ובכל מקום שהתקוטטו שני פרסים גדול וקטן, נמצא ביניהם איש יהודי המכה בידי שניהם.

וירבו היהודים לצום ולבכות, וישמעו עצי הפרדס ותרב הפכחות בארץ, ותרבינה הקטטות והמהלמות.

והמלך שותה ושותה להפיג את פכחותו, אבל לשוא! גם בלילה אינו יכול לישן מרב פכחות — נדדה שנת המלך!

ויועץ המלך עם ויזתא יועצו.

ויאמר ויזתא: יביאו נא ספר, ויהי נקרא לפני המלך, זוכר הוא, כי בכל עת אשר יקרה לפניו ספר כתוב אפלו באותיות גדולות — מיד חוטפתו שנה.

והמן אבי ויזתא לא יכל גם הוא לישן מפני הפכחות הנוראה; ותאמר לו זרש אשתו: אין זה כי אם בשביל מרדכי היהודי: כי מתחת ללבוש המלכות הוא נושא עוד את טליתו המציצת; לך אפוא אמר למלך לתלות את מרדכי!

— אבל הן יועץ המדינה הוא, ומה תעשה המדינה אם יחסר לה יועץ?

— אין דבר, — ענתה זרש, — עצנו בפרדס כבר הגיע לארבעים ותשע וחצי האמה; עוד מעט וישא לנו חכמים ויועצים — שרי מדינה.

וייטב הדבר בעיניו וילך ויגד למלך.

ואסתר המלכה עשתה משתה והזמינה את המלך ואת המן ובניו, ותגש לפניהם מיין הפרדס ומפריו; ותתן למלך כוס יין מן הבקבוק אשר ברכה עליו, ולהמן ולבניו נתנה יין אחר.

ותצלח רוח שכרון על המן ועל בניו, ורק המלך והמלכה נשארו פכחים.

וְלֹא יָכְלוּ הָמָן וּבָנָיו לַעֲמֹד עַל רַגְלֵיהֶם; וַיֵּשְׁבוּ — וַיִּפְּלוּ, וַיָּקוּמוּ — וַיִּפְּלוּ, וַיֵּלְכוּ - וַיִּפְּלוּ, וְהָמָן נוֹפֵל עַל הַמִּטָּה אֲשֶׁר אֶסְתֵּר עָלֶיהָ.

וַיִּקְצֹף הַמֶּלֶךְ מְאֹד, וַיְצַו לִתְלוֹת אֶת הָמָן וְאֶת בָּנָיו.

וַתַּעֲקֹר אֶסְתֵּר אֶת „הָמָן הָעֵץ" מִתּוֹךְ הַפַּרְדֵּס, וַיִּתְלוּ עָלָיו אֶת הָמָן וְאֶת בָּנָיו — כֻּלָּם שָׂרִים, יוֹעֲצִים וּפַחוֹת.

אָז נִתְקַיְּמָה נְבוּאַת הַקּוֹסֵם לֵאמֹר: „עָתִיד עֵץ זֶה לָשֵׂאת עָלָיו שָׂרִים אֲחַשְׁדַּרְפְּנִים וּפַחוֹת". —

אֶת כָּל זֹאת סִפֵּר לִי דּוֹדִי הַזָּקֵן, וְהוּא הָיָה שִׁכּוֹר גָּדוֹל, בִּמְחִילָה, וּשְׁלֹשָׁה לֵילוֹת לָן בִּמְעָרָתוֹ שֶׁל לוֹט, וּמִדֵּי שָׁנָה בְשָׁנָה בְּלֵיל הַפּוּרִים הָיָה הוֹלֵךְ רַגְלִי לְשׁוּשַׁן, וְלָן עַל קִבְרוֹ שֶׁל הָמָן, וּמִשָּׁם גִּלּוּ לוֹ אֶת כָּל הַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה.

אֲבָל אֵינִי עָרֵב לָכֶם כַּמָּה מִן הָאֱמֶת יֵשׁ בַּסִּפּוּר הַזֶּה.

יְהוּדָה שְׁטֶנְבֶּרְג.

כַּרְטִיס־הַכְּנִיסָה.

(סִפּוּר).

III.

חֶרְדַּת פִּתְאֹם.

וְשִׁמְעוֹן הָלַךְ בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר אֶל הָעַמּוּדִים לִקְרֹא אֶת הַמּוֹדָעוֹת. פְּעָמִים אֲחָדוֹת הָלַךְ הַחַדְרָה מִבְּלִי קַחַת אִתּוֹ גַּם אֶת פַּת הַלֶּחֶם, שֶׁנָּתְנָה לוֹ אִמּוֹ יוֹם יוֹם; כִּי לֹא חָפֵץ לְחַכּוֹת עַד שׁוּבָהּ מִן הַשּׁוּק, פֶּן לֹא תַסְפִּיק לוֹ הָעֵת לָרוּץ אֶל „רְחוֹב הַנְּסִיכִים" לִקְרֹא אֶת הַמּוֹדָעוֹת; וּלְאַחֵר לָבֹא הַחַדְרָה יָרֵא מְאֹד. בְּאַחַד הַיָּמִים אַחַר שִׁמְעוֹן לָקוּם מִשְּׁנָתוֹ: אֲחוֹתוֹ הַקְּטַנָּה חָלְתָה פִּתְאֹם וְכִמְעַט עַד חֲצוֹת הַלַּיְלָה לֹא עָלָה עַל מִשְׁכָּבוֹ. כַּאֲשֶׁר הֵקִיץ מִשְּׁנָתוֹ, רָאָה כִּי אָבִיו וְאִמּוֹ אֵינָם בַּבַּיִת, וַאֲחוֹתוֹ הַחוֹלָה שׁוֹכֶבֶת בִּמְנוּחָה בְּמִטָּתָהּ, אַף כִּי פָּנֶיהָ חִוְּרִים מְאֹד. עַד מְהֵרָה לָבַשׁ אֶת בְּגָדָיו וַיִּרְחַץ אֶת פָּנָיו, וַיָּבֹא לַחֲדַר הָאִשָּׁה הָאַלְמָנָה הַגָּרָה בְּבֵיתָם, לִשְׁאֹל כַּמָּה הַשָּׁעָה עַתָּה?

— שִׁמְעוֹן, שִׁמְעוֹן! — קָרְאָה לוֹ אִמּוֹ, אֲשֶׁר שָׁבָה זֶה עַתָּה מִן הַשּׁוּק — מַדּוּעַ אֵינְךָ הוֹלֵךְ הַחַדְרָה? עוֹד בַּבֹּקֶר הֲכִינוֹתִי לְךָ אֶת אֲרֻחָתְךָ עַל הַשֻּׁלְחָן, קָחֶהָ וָלֵךְ, כִּי כְ בָ ר בָּא מוֹעֵד...

— אָנֹכִי... לֹא... לֹא הִתְפַּ... — הֵחֵל שִׁמְעוֹן, אַךְ הִפְסִיק בָּאֶמְצַע. הוּא יָדַע, כִּי אִם יַגִּיד לְאִמּוֹ, שֶׁלֹּא הִתְפַּלֵּל עוֹד וְעָמַד עַתָּה לְהִתְפַּלֵּל, לֹא יוּכַל לָרוּץ אֶל עַמּוּדֵי הַמּוֹדָעוֹת, וְאוּלַי זֶ ה הוּ א הַ יּ וֹ ם הָ אַ חֲ ר וֹ ן. אַךְ גַּם לָקַחַת תֵּכֶף אֶת סְפָרָיו וַאֲרֻחָתוֹ וְלָרוּץ אֶל „רְחוֹב הַנְּסִיכִים" מִבְּלִי הִתְפַּלֵּל הַיּוֹם — הָיָה קָשֶׁה לוֹ מְאֹד. עַד הַיּוֹם הַזֶּה לֹא נִסָּה לְדַלֵּג בִּתְפִלָּתוֹ גַּם עַל פָּסוּק אֶחָד, עַל מִלָּה אַחַת, וְאֵיכָה יַעֲשֶׂה עַתָּה אֶת הַדָּבָר הַנּוֹרָא הַזֶּה וְלֹא יִתְפַּלֵּל לִגְמָרֵי?!

וְשִׁמְעוֹן נִגַּשׁ אֶל הַשֻּׁלְחָן, אֲשֶׁר סְפָרָיו וַאֲרֻחָתוֹ מֻנָּחִים עֲלֵיהֶם, וַיָּחֶל לְטַפֵּל בָּהֶם: הוּא מְסַדֵּר אֶת סְפָרָיו וּמַנִּיחָם בְּיַלְקוּטוֹ וּבְרֶגַע הוּא שָׁב וּמוֹצִיאָם וּמְסַדְּרָם שֵׁנִית. וּמִדֵּי עֲשׂוֹתוֹ אֶת הַדָּבָר הַזֶּה רָעֲדוּ יָדָיו וְנָפְלוּ סְפָרָיו מֵהֶן וְהוּא נָבוֹךְ מְאֹד.

— מַדּוּעַ אַתָּה מִתְמַהְמֵהַּ, שִׁמְעוֹן, וְאֵינְךָ הוֹלֵךְ? זֶה כְּבָר רָאִיתִי אֶת חֲבֵרֶיךָ הוֹלְכִים הַחַדְרָה — אָמְרָה אִמּוֹ אֵלָיו שֵׁנִית.

וּפְנֵי שִׁמְעוֹן מַאְדִּימִים וּמְבוּכָתוֹ גְּדוֹלָה מְאֹד. מַר לוֹ מְאֹד לְבִלְתִּי הִתְפַּלֵּל, אוּלָם גַּם לְבִלְתִּי לֶכֶת הַיּוֹם אֶל הָעַמּוּדִים צַר לוֹ מְאֹד. וְהוּא זוֹכֵר אֶת כָּל אֲשֶׁר סָבַל בְּמֶשֶׁךְ שְׁנֵי הַשָּׁבוּעוֹת הָאַחֲרוֹנִים, אֶת גַּעֲרוֹת רַבּוֹ הַתְּכוּפוֹת וְאֶת תִּקְוָתוֹ הַנִּכְזֶבֶת יוֹם יוֹם, וּמַרְגִּישׁ כְּאֵב בְּלִבּוֹ — וַיִּקַּח אֶת יַלְקוּטוֹ וַיֵּצֵא מִן הַבָּיִת. בָּרְגָעִים הָרִאשׁוֹנִים הָלַךְ לְאִטּוֹ וְלִבּוֹ הִכָּה אוֹתוֹ מְאֹד. הוּא יָדַע הֵיטֵב מַה גְּדוֹלָה הָ„עֲבֵרָה" שֶׁהוּא עוֹבֵר הַיּוֹם: „הָבָה, אֶתְפַּלְּלָה בְּלֶכְתִּי!" — אָמַר לְנַפְשׁוֹ. וַיָּחֶל לְהִתְפַּלֵּל... אַךְ מַחֲשָׁבוֹת רַבּוֹת בִּלְבְּלוּ אֶת תְּפִלָּתוֹ. פִּתְאֹם הִגִּיעַ לְאָזְנָיו קוֹל קוֹרֵא „צְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת"! — וַיִּתְעוֹרֵר מְאֹד וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיַּרְא — וְהִנֵּה „מִטָּה" שְׁחוֹרָה נִשֵּׂאת, וְהָאֲנָשִׁים הַנּוֹשְׂאִים אוֹתָהּ הוֹלְכִים וּקְרֵבִים אֵלָיו. וַיִּסּוֹג שִׁמְעוֹן אָחוֹר בְּפַחַד. וְעַל לִבּוֹ עָלוּ הֲמוֹן מַעֲשִׂיּוֹת עַל דְּבַר הַמֵּתִים אֲשֶׁר שָׁמַע גַּם בְּבֵית אָבִיו, גַּם בַּחֶדֶר, וַיִּתְחַלְחַל... „אָשׁוּבָה הַחַדְרָה!" — אָמַר שִׁמְעוֹן בְּלִבּוֹ — „וּבַצָּהֳרַיִם אֵלֵךְ לִקְרֹא אֶת הַמּוֹדָעוֹת. הוֹי, מִי יִתֵּן וְהָיָה הַיּוֹם הַזֶּה הָאַחֲרוֹן!.."

וְשִׁמְעוֹן מִהֵר וַיָּרָץ הַחַדְרָה. בְּבֹאוֹ עַד לִפְנֵי הַדֶּלֶת שָׁמַע אֶת קוֹל חֲבֵרָיו הַלּוֹמְדִים וַיִּבָּהֵל מְאֹד; הוּא יָדַע כִּי אֵחַר הַיּוֹם הַרְבֵּה מְאֹד. רֶגַע עָמַד עַל מְקוֹמוֹ וְיִצְרוֹ הִשִּׁיאָהוּ כְּבָר לָשׁוּב עַל עֲקֵבָיו... אַךְ בְּזָכְרוֹ אֶת הָ„עֲבֵרָה" הַחֲמוּרָה שֶׁעָבַר כְּבָר הַיּוֹם, אָמַר לְנַפְשׁוֹ: לֹא! יְהִי מָה! אָנֹכִי אָבֹא הַחַדְרָה. יִשְׁפֹּךְ עָלַי רַבִּי אֶת כָּל חֲמָתוֹ, יַעֲשֶׂה בִּי כִּרְצוֹנוֹ... אָנֹכִי אָבֹא וְאֶלְמַד... — וּבְחָשְׁבוֹ אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה פָּתַח בְּחָזְקָה אֶת הַדֶּלֶת וַיָּבֹא...

— — — — — — — — — — — — — — —

השעור הראשון כלה, ותלמידי רבי צדוק ישבו לאכל את ארחת הבקר; גם שמעון הוציא מילקוטו את הלחם והביצה שנתנה לו אמו, ויבצע את פתו ויקלף את הביצה; ואך שם את פתו בפיו, עלה על לבו זכר עברתו וירגז תחתיו. אז הביט במבוכה אל חבריו האוכלים ומשוחחים יחד, וכראותו, כי אין מביט אליו, הוציא בלעו מפיו וישליכהו ארצה. וימהר וישב את לחמו ואת ביצתו הילקוטה, וישלח ידו אל הספר „חיי אדם" המנח על השלחן, ויחל לקרא בו את דיני התפלה, בקותו למצא שם איזה דין הפוטר את האדם מתפלה...

ואך פתח את הספר נמשכו עיניו אל המלים: „מעשה רב" שבשולי הדף.

ושמעון אהב מאד לקרא את כל ה„מעשיות" שבספרים. בבואו לבית המדרש עם אביו בשבתות ובימים טובים, היה הולך תכף אל ארון הספרים והיה מחפש את „ספר הישר" או ה„יוסיפון" והיה קורא בהם בחשק רב; ובלי חמדה היה משיבם לארון הספרים בהגיע זמן התפלה. ביחוד פעלו עליו הספורים אשר ב„שבט יהודה" ו„שארית ישראל". ובקראו על דבר הצרות שעברו על בני ישראל בארצות גלותם, ההרג הרב שהיה בשנת ת"ח, העלילות ששמו על בני ישראל בזמנים שונים, מסעי הצלב וענויי הנהרגים על „קדוש השם", חש בלבו הרגש כאב ואון יחד, ועיניו זלגו דמעות. וגם היום, אף כי היה לבו נתון לענין אחר, לא יכל התאפק בראותו את שתי המלות „מעשה רב" ויחל לקרא:

„מעשה רב: גדול אחד אנגיד (הלה והתעלף) ושמע בבית „דין של מעלה קול רעש גדול: פנו מקום לצדיק אחד שנפטר. „וקבלוהו בכבוד גדול ונתנו לו ספר תורה בזרועו ושאלוהו: קימת „מה שכתוב בזה? ואמר: הן! — מי מעיד בך? — ובאו המלאכים, „שנבראו מהמצות אשר עשה עד אין מספר, והעידו בו; זה אומר: „נבראתי ממצוה זו, וזה אומר: נבראתי ממצוה זו; אחרי כן הביאו „לפניו „ארבעה טורים" ושאלוהו: קימת תורה שבעל פה? ואמר: „הן! — ומי מעיד בך? — ובאו כל המלאכים והעידו; אחר זה „שאלוהו: נזהרת מלהוציא שם שמים לבטלה? וידם. חזרו ושאלו: „אשתיק (שתק). והכריזו אחר עדות, ובאו גדודים גדודים מלאכים „לבושים שחורים והעידו: זה אומר: נבראתי ביום פלוני כשהוציא „אזכרות (שם יי) כך וכך בתפלה, וזה אומר כך. ויקרעו שמלותם „כל הבית־דין של מעלה ואמרו: איך לא יראת?... ונגזר דינו לבא „לגיהנום או לחזור לבא בגלגול..."

שמעון קורא ונדמה לו, כי גם הוא עומד בבית דין של מעלה ורואה את הצדיק ואת עליצות נפשו. אזניו שומעות את קול הרעש: פנו מקום לצדיק! לפני עיניו עוברים המון מלאכים מזהירים שמחים ועליזים, הנכונים להביאו אל גן העדן... ופתאם והנה מחנות רוחות שחורות באות לבין דין של מעלה. קול יללתן קורע לבב. „הוי! מדוע בראתנו?... אבינו אתה!" — והצדיק נבהל פתאם ופניו מפיקים יגון ויאוש נורא... ואחר נשמע קול קריעה — הבית דין של מעלה קורע את שמלותיו... ופתאם ואותיות אש שחורה עפות ברוח: ג י ה נ ו ם! ג ל ג ו ל!

גיהנום וגלגול! שמעון יודע היטב פרוש שתי המלים הנוראות האלה: כמה פעמים קרא על אודותם ב„שבט מוסר". הוי, מה נוראים היסורים בגיהנום!... והוא מתנודד מאד לזכר הרשעים הנדונים שם. גם על דבר הגלגולים הוא יודע... זוכר הוא, כי פעם הלך עם אחד מחבריו לטיל, כאשר ירדו מעל ההר ראו, והנה עגלה גדולה מלאה פחמים רתומה לסוס רזה המתאמץ לעלות על ההר ואינו יכול. העגלון הכה את הסוס מכות גדולות ונוראות, והסוס אמץ כל כחו להזיז את העגלה ממקומה ולא יכל; והעגלון הוסיף להכותו בלי חמלה. המראה הנורא הזה העציב אותו ואת חברו מאד, ויגשו אל העגלה ויאמרו לדחף אותה ולעזור את הסוס להעלותה אל ההר; אך לשוא היה עמלם. אז נגשו אל הסוס ויראו: והנה קצף יוצא מפיו, והוא שואף רוח בכבדות, ויביטו אל עיניו ויראו... עד נצח לא ישכח את העינים ההן! הה, כמה מצוקות ועינויים נראו בהן!... „היודע אתה, — אמר לו חברו, — הן יוכל היות, כי הסוס הזה „גלגול" הוא... בו שוכנת נשמת אדם חוטא, אשר שלחה שנית אל הארץ, למען תענה פה על עונותיה..." ושמעון יודע, כי חטאתו גדולה הרבה מחטאת הצדיק ההוא, אשר לא בטל את תפלתו כמהו, אך לא כון לדברים אשר הוציא מפיו, ועל כן גדול יהיה ענשו שבעתים מענש הצדיק. ויחרד חרדה גדולה ויצעק...

— מה לך כי צעקת? — קרא אחד התלמידים. — ראו הוא ישן כל העת הזאת! כן, כן, הוא ישן. לחיו האחת אדמה מאד, כי שכב עליה והשניה חורת... ובטרם כלה הנער לדבר בא הרבי והלמוד החל...

(עוד יבא).

י. ב. לבנר.

רבי יוסף דילה רינה.

(אגדה).

ו.

ליל אפלה נוראה.

והמדבר הגדול לא ינום ולא יישן. רוחותיו הפראים מטילים ברעש ושאון על פני המרחב הגדול לאין סוף. מטילים הם ומהללים בחלילים שירי אפל ושממה.

ויש אשר יתנגשו יחד הרוחות האפלים, והתנפלו אלה על אלה בשצף קצף, ופרצה מלחמה נוראה בין האדירים האלה ורעש המדבר עד היסוד בו.

אז ישמע קול יליל שומם ואים מאד, אשר יקראו לו: יליל הישימון, הוא קול הרוחות המנצחים.

והמנצחים השחורים מטילים להם הלאה במנוחה ומחללים בחלילים שירי נצחון־אפל, שירי גבורת־שממה...

ונלי חול רמים כענקים נושאים ראשם עד השמים השחורים, רצים כעבדים לפני הרוחות האדירים אדניהם, רצים באפל ומתנגשים בענקים אחרים ומתפוררים ומתפזרים לארבע רוחות המדבר — — — וענקים אחרים קמים תחתיהם, כאלו עלו פתאם מארץ תחתיה, קמים ורצים הלאה, הלאה במרחבי החשך והשממה...

ובתוך האפלה השוממה יראו מרחוק שבעה כוכבים תועים בישימון. והכוכבים הולכים וקרבים, הולכים וגדולים. הנה הם נראים כשבע לבנות מלאות, והלבנות הולכות וגדולות, הולכות וזורחות יותר ויותר.

אך ככל אשר יוסיפו פניהן להאיר ולהזהיר כן תגדל וכן תעבה האפלה השוממה מסביב.

והלבנות הולכות ומאירות ומזהירות.

ושני כוכבים בתוך כל לבנה ולבנה, והכוכבים נוצצים

הכוכבים לא כוכבים

הכוכבים הם העינים,

ועיני כוכבים

ורוחות המדבר האדירים, שכורי האפלה, מטילים ומתהוללים ברעש ושאון על פני המרחב הגדול לאין סוף; אלה מחללים בחלילים שירי אפל ושממה ואלה מיללים יליל־הישימון האים.

ונלי החול הענקים נושאים ראשם עד השמים השחורים ורצים כעבדים לפני הרוחות אדניהם האדירים, רצים באפל ומתנגשים ומתפוררים ומתרוממים שנית ורצים הלאה, הלאה...

והאנשים בעלי פני הלבנה ועיני הכוכבים הולכים הלאה, קדימה.

רואים אותם הרוחות השחורים, ועומדים מביטים עליהם בעיני האפל שלהם, ואינם זזים ממקומם עד עברם; אז יוסיפו להתהולל ולהרעיש את המדבר בשיריהם וביללתם.

גם הענקים השחורים סרים מפניהם הצדה, מביטים הם אחריהם דומם ומשתאים מאד, ואחר — יוסיפו לרוץ בדרכם האפלה, להתפורר ולהתרומם, להתפורר ולהתרומם בלי אחרית..

והאנשים בעלי פני הלבנה ועיני הכוכבים הולכים באפל הישימון הלאה, קדימה.

רבי יוסף דילה רינה וחמשת תלמידיו הם ההולכים האלה, ואליהו הנביא הולך גם הוא אתם ללותם בדרך הנוראה הזאת.

והולכים הם אל הרי החשך לרדת משם אל ארץ תחתיות, ארץ ממשלת השטן סמאל ולילית אשתו האימה, לאסר אותם בכבלי ברזל ולקחת אותם בשביה, ואז — — —

אז ינתקו כבלי האש מעל ידי המשיח, וירד בענן אור מן השמים ומלא העולם אור; ובא המשיח וגאל את עמו האמלל, ובנה את ארצו השוממה...

אַךְ אַדִּיר וְאָיֹם הוּא סַמָּאֵל וּגְדוּדֵי מַלְאֲכֵי הַחַבָּלָה אֲשֶׁר לוֹ. וְנוֹרָאָה וַאֲיֻמָּה הִיא הַדֶּרֶךְ הַמּוֹבִילָה אֶל מֶמְשֶׁלֶת הָאֹפֶל, אֶל אֶרֶץ תַּחְתִּיּוֹת.

וְרַבִּי יוֹסֵף דֵּילָה רֵינָה וְתַלְמִידָיו הוֹלְכִים הָלְאָה קָדִימָה. וְרַבִּי יוֹסֵף נוֹשֵׂא צִיץ הַקֹּדֶשׁ, אֲשֶׁר חָרוּת עָלָיו הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, שֵׁם אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל; וְאֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא הוֹלֵךְ עַל יָדוֹ וּמוֹרֵהוּ אֶת כָּל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה, וְהוּא שׁוֹמֵעַ וְיוֹדֵעַ אֶת אֲשֶׁר עָלָיו לַעֲשׂוֹת...

פִּתְאֹם הִבְרִיק בָּרָק וַיִּבַקַּע אֶת יַם הָאֹפֶל הַמְכַסֶּה אֶת הַמִּדְבָּר הַגָּדוֹל, וַיָּאֶר רֶגַע אֶת שִׁבְעַת הַפָּנִים הַמְּאִירִים.

עָבַר רֶגַע — וְהַבָּרָק שָׁב וַיֵּעָלֵם וְעִמּוֹ גַם אֶחָד מִשִּׁבְעַת הַפָּנִים הַמְּאִירִים.

אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא עָלָה עַל כַּנְפֵי הַבָּרָק הַשָּׁמָיְמָה.

וַאֲפֵלַת הַמִּדְבָּר גָּדְלָה שִׁבְעָתַיִם וְרוּחוֹת הַמִּדְבָּר וְגַלֵּי הַחוֹל הוֹסִיפוּ לְהִתְהוֹלֵל וּלְהִסְתָּעֵר בְּקוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל...

וְרַבִּי יוֹסֵף דֵּילָה רֵינָה וְתַלְמִידָיו הוֹלְכִים הָלְאָה קָדִימָה.

יוֹדְעִים הֵם אָנָה וְלָמָּה הֵם הוֹלְכִים...

וְרוּחוֹת הַמִּדְבָּר גָּבְרוּ מְאֹד וַיִּהְיוּ לִסְעָרָה אַחַת גְּדוֹלָה וְנוֹרָאָה. וְגַל שֶׁל חוֹל אֶחָד גָּדוֹל וְרָם הִתְנַשֵּׂא עַד הַשָּׁמַיִם הַשְּׁחוֹרִים; וַיִּרְעַשׁ הַמִּדְבָּר וַתֶּחֱרַד הָאֲפֵלָה.

וְהָרוּחוֹת הִשְׁמִיעוּ פִּתְאֹם יְלֵיל אֶחָד אָיֹם וְנוֹרָא מְאֹד וּמִתַּחְתִּיּוֹת הָאָרֶץ נִשְׁמְעוּ קוֹלוֹת וָעָם אַדִּירִים.

פִּתְאֹם רָעַד הַמִּדְבָּר כִּיסוֹדוֹ וַיִּבָּקַע...

וַעֲדַת כְּלָבִים שְׁחוֹרִים הִתְפָּרְצוּ מִתַּחְתִּיּוֹת הַיְשִׁימוֹן בְּקוֹל בְּכִי גָדוֹל, וַיִּתְנַפְּלוּ עַל שֵׁשֶׁת הָאֲנָשִׁים הַהוֹלְכִים בְּתוֹךְ הָאֹפֶל, וַיֹּאמְרוּ לְקָרְעָם לִגְזָרִים. אַךְ רַבִּי יוֹסֵף דֵּילָה רֵינָה קִלְּלָם בְּשֵׁם אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל — וַיֵּאָלְמוּ וַיֵּעָלְמוּ מַהֵר בְּתַחְתִּיּוֹת הָאֲדָמָה.

וְלֹא כְלָבִים הָיוּ, כִּי גְדוּד מַלְאֲכֵי חַבָּלָה אֲשֶׁר שָׁלַח סַמָּאֵל לְהִתְנַפֵּל עַל אַנְשֵׁי הָאוֹר הָאֵלֶּה, הַהוֹלְכִים לְגָרֵשׁ אֶת הָאֹפֶל וּלְהַשְׁמִיד אֶת הַטֻּמְאָה מִן הָאָרֶץ.

וְרַבִּי יוֹסֵף דֵּילָה רֵינָה וְתַלְמִידָיו הָלְכוּ הָלְאָה, הָלְאָה.

וְהָרוּחוֹת הַשְּׁחוֹרִים רוֹעֲשִׁים וְזוֹעֲמִים וּמְיַלְלִים מִסָּבִיב, כְּאִלּוּ הִרְגִּישׁוּ, כִּי עוֹד מְעַט וּבָא קִצָּם. וְהָאֲפֵלָה הוֹלֶכֶת וּגְדוֹלָה, הוֹלֶכֶת וְעָבָה וּמְכַסָּה אֶת פְּנֵי כָּל הַמִּדְבָּר הַגָּדוֹל.

הֵם הוֹלְכִים וְהִנֵּה — יָם זוֹעֵף לִפְנֵיהֶם, — וְגַלֵּי קֶצֶף נוֹרָאִים מִתְרוֹמְמִים עַד לֵב הַשָּׁמַיִם וּמִתְנַפְּלִים בְּזַעַם עַל גִּבְעוֹת הַחוֹל, אֲשֶׁר עַל הַחוֹף הַשָּׁמֵם, וְהָיוּ לְקֶצֶף רוּחָה.

וְהִנֵּה קוֹל קוֹרֵא:

כִּי תַעֲבֹר בַּמַּיִם אִתְּךָ אָנִי
וּבַנְּהָרוֹת לֹא יִשְׁטְפוּךָ!

וַיְנוֹפֵף דֵּילָה רֵינָה אֶת צִיץ הַקֹּדֶשׁ עַל פְּנֵי הַיָּם הַסּוֹעֵר וַיִּשְׁקֹט הַיָּם וַיִּדְּמוּ הַגַּלִּים הַזּוֹעֲפִים.

— אַיֵּה אֲדֹנָי אֱלֹהֵי אֵלִיָּהוּ?! — קָרָא רַבִּי יוֹסֵף דֵּילָה רֵינָה.

וּבְדַבְּרוֹ נוֹפֵף עוֹד פַּעַם בְּצִיץ הַקֹּדֶשׁ עַל פְּנֵי הַיָּם הַשּׁוֹקֵט, — וַיִּבָּקְעוּ מֵימָיו הַשּׁוֹקְטִים וַיַּעַמְדוּ כְּמוֹ נֵד.

וַיַּעַבְרוּ בוֹ בֶּחָרָבָה.

וַיְהִי אַךְ עָבוֹר עָבְרוּ אֶת הַיָּם הַגָּדוֹל וְהִנֵּה — הַר־קֶרַח נוֹרָא לִפְנֵיהֶם, וְהָהָר מִתְנַשֵּׂא עַד לֵב הַשָּׁמַיִם; כֻּלּוֹ מְכֻסֶּה בְּשֶׁלֶג־עוֹלָמִים וּמַרְאֵהוּ כַּעֲנָק מֵת, עָטוּף בְּתַכְרִיכִים לְבָנִים, הָעוֹמֵד וְסוֹגֵר עֲלֵיהֶם אֶת הַדֶּרֶךְ.

וְהִנֵּה קוֹל כְּרַעַם קוֹרֵא:

מִי אַתָּה, הַר־הַקֶּרַח הַגָּדוֹל?
לִפְנֵי דֵּילָה רֵינָה — לְמִישׁוֹר!!

וַיִּשְׁמַע הָהָר וַיִּרְעַד כֻּלּוֹ כְּרַעַד עָלֶה בָּרוּחַ.

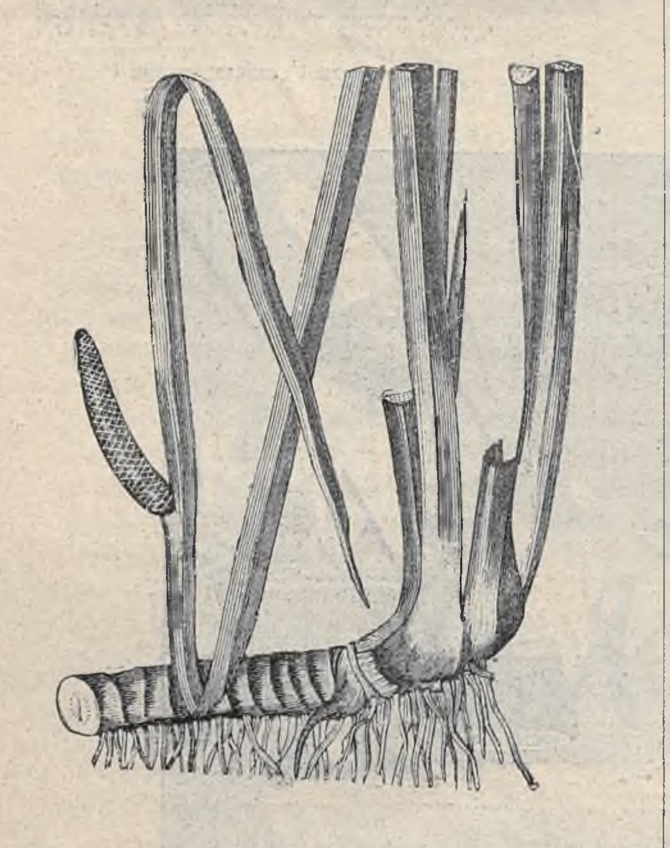
וְהִנֵּה קוֹל קוֹרֵא בְּעֹז שֵׁנִית, וְהַקּוֹל קוֹל רַבִּי יוֹסֵף דֵּילָה רֵינָה:

פַּנּוּ דֶּרֶךְ יְיָ! — —
כָּל גֶּיא יִנָּשֵׂא,
וְכָל הַר וְגִבְעָה יִשְׁפָּלוּ!!

וַיְהִי כְּהִשָּׁמַע שֵׁם אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל — וַיִּמַּס הַר־הַקֶּרַח וַיֵּעָלֵם כְּרָגַע.

(סוֹף יָבֹא).

ש. ל. גָּרְדוֹן.

קְנֵה בֹשֶׂם.

חידה.

שמעו שמוע, ילדים חכמים,
שאלה אשאלכם בדברי הימים:
מתי קרה כזאת בדברי ימינו,
כי היו בפעם אחת בארצנו
ארבע מאות חתנות;
וכל החתנים והכלות
היו יתומים ויתומות?

י. א. הנדל־זלץ.

הודאה דרך אגב.

(בדיחה).

אמנון ואמו הלכו לבקר בבית דודו ודודתו.

הדוד: „עתה הגידה נא לי, אהובי, את מי אתה אוהב יותר: את הדודה, או אותי?"

אמנון: „לא, דודי; את זאת לא אגיד לך, כי ירא אני פן תכעס עלי".

משתה הקופים.

ראה מר הקין את המזנון (ארון המזון) כי פתוח הוא וכי יצאה בעלת הבית החוצה, ויתאו מאד לטעם גם הוא ולכבד גם את חבריו מן המטעמים הטמונים בתוך המזנון[1], ככל אשר יעשו הלקקנים הקטנים, אשר יקראו להם „ילדים". ומדאגה פן תשוב מהר בעלת הבית ונתפש בגנבתו מצא לטוב לנעל את הדלת מבפנים, כאשר עשה אתמול חמדן הקטן בגנבו את האגוזים מן המזנון. ובראותו, כי גבה המנעול ממנו הגיש את הכסא אל הדלת ויעמד עליו, הכל כאשר עשה חמדן אתמול.

ומר חקין ערך את השלחן במטעמים אשר בחר לו, גם בקבוק יין לא שכח לקחת. אז לבש בגדי המלצר והזמין את חבריו לסעדה. והמסבים הנכבדים, אשר ראו לא אחת איך אוכלים האנשים, קשרו להם גם המה מטפחות על חזיהם לבל ילכלכו הלילה את פרותם[2] הנקיות ומר הקין לקח את הסל להביא עוד מאכלים לקרואיו.

[1]) מזנו — בופעט. [2]) פרוה — פעלץ.

חדשות.

למוד שפתנו. — הסופרת חמדה בן־יהודה כותבת מברלין, מקום מושבה עתה, לה"השקפה" היוצאת בירושלים על ידי האדון בן־יהודה, כי רבים הם הצעירים בברלין הלומדים את שפתנו, עד כי גם סופר מצין כהאדון טריטש, ציר נפלא כהאדון לילין וחבריהם ישבים ולומדים עברית מפי נער קטן, שחרחר, מנמנם בלשונו, שבא מארץ ישראל ברלינה, והם מקשיבים אל מורם הצעיר ומקימים כל אשר יצום. והגברת חמדה בן־יהודה מוסיפה לספר:

בני הדקטור הרצל. — גם בני הדקטור הרצל, ראש הציונים, לומדים את שפתנו העברית. פעם אחת נכנס בנו הבכור, והוא נער בן תשע שנים, לחדר עבודתו של אביו, הדקטור הרצל, ויפריעהו מעבודתו.

— צא לך, בני, מזה,—אמר לו האב,—כי אינך נותן לי פה מנוחה. והנער משתובב יותר ויותר ואינו יוצא. הדקטור הרצל שונה ומשלש את בקשתו, ובראותו, כי אין בנו שומע לו, אים עליו, כי ישליכהו מן החדר בחרפה.

אז אמר הנער:

— טוב, אבא, הנני לשמע בקולך אם אך תבטא בשפתיך את המלים אשר אמר לך. אמר־נא, אבא: „אל תצא!" ואת שתי המלים האלה אמר הנער בעברית.

הדקטור הרצל חפץ להפטר מן השובב הקטן ויבטא אחריו: „אל תצא! אל תצא!"

והנער שב לשחק בחדר העבודה ולהשתובב כבתחלה. אז התרעם עליו האב והוכיח אותו על אשר אינו עומד בדבורו, כי הנה אמר את המלים אשר צוהו, ואחרי זה אינו יוצא עוד מחדרו.

אך הילד צחק בקול גדול ואמר:

— הוי, אבא, איכה זה יצא ואתה הלא אמרת בפיך: „אל תצא!" — ויבאר לו בגרמנית פרוש המלים האלה.

והאב הגדול, ראש טובי עמנו, התביש מפני בנו הקטן.

מנהל חדש. — מן הגליל (צפון ארץ ישראל) מודיעים אותנו, כי האדון שמחה חיים ולקומיץ, שהיה מנהל בית־הספר העברי במתולה, נתמנה למנהל בית־הספר העברי בראש פנה במקום סופרנו האדון יצחק אפשטין, שנסע לשויציה להשתלם בלמודים.

ידיעות שונות.

פסטה־תלגרף. — חכם אחד באיטליה המציא פסטה חדשה שבעזרתה אפשר יהיה לשלח מכתבים במהירות דתלגרמות.

החכם ההוא מצא תחבולה לבנות מעין מסלת־ברזל, אשר מוטותיהם יהיו חוטי־ברזל כחוטי התלגרף, מתוחים על עמודים גבהים חמשה עשר מטר, ורחוקים איש מאחיו משמונים עד מאה מטר. על החוטים האלה תרצנה בכח האלקטרון מרכבות קטנות וקלות, שבהן ימצאו המכתבים הנשלחים. מרוצת המרכבות תהיה במהירות גדולה של ארבע מאות קילומטר (הקילומטר הוא מעט פחות מורסטה רוסית) בשעה. ולמנע מראש התנגשות הרכבות ההולכות זו נגד זו, יהיו חוטי ברזל כפולים בכל מסלה, לאמר, שני זוגות של מוטות, האחד בעד הרכבות ההולכות והשני בעד הרכבות הבאות. מהירות המרוצה של הרכבות תהיה כל כך גדולה, עד שעין האדם לא תוכל לראות את המרכבה ברוצה. מכתב שישלח מפטרבורג לורשה, יעשה את דרכו הרחוקה במשך ש ע ה ו ח צ י.

הבחינות הראשונות של ההמצאה הזאת תעשינה במסלה שיבנה הממציא בין לונדון וליברפול אשר באנגליה.

שנאת הצמחים ואהבתם. — חכמי הטבע בדקו ומצאו שישנם מיני פרחים ידועים המצינים בשנאתם איש לרעהו, בשעה שיתר הפרחים אוהבים איש את רעהו. בין הצמחים השונאים איש את רעהו יחשב השושן והורדה. אם תקשר את שני הפרחים האלה באגדה אחת עם עוד פרחים ושמתם במים, אז כעבר חצי שעה תראה דבר־פלא: שני הפרחים האלה, השושן והורדה, מפתלים יחד איש סביב לרעהו ונובלים, כאלו חנקו זה את זו בהאבקם יחד; ובאותה שעה אנו רואים, כי יתר הפרחים עודם חיים ורעננים. גם הפרח הנקרא פעמון־אביב [1]) אינו יכול לחיות בשלום עם יתר הפרחים חבריו. הפרח הרך והיפה הזה הורג בלי חמלה את כל חבריו הנגשים אליו. ולהפך, ישנם פרחים האוהבים מאד את אחיהם.

יער מאבן. — בעבר אורחת תירים במדבר סהרה באו עד מקום יער גדול שהתקשה במשך כמה אלפי שנים והיה לאבן. כעשר שעות הלכו התירים בין עצים מאבנים המוטלים לארץ. ובין העצים מצאו שם הרבה קונכיות (מושעלן, *раковины*), שהן קלפות של חיות הים. שני הדברים האלה מראים, כי המקום השמם הזה היה לפני כמה אלפי שנים מכסה במי הים.

[1]) מאיגלאקקכען, *Ландышъ*.

ענף עץ שטה.

מִכְתָּבִים.

לחברי היקרים קוראי ה„עולם קטן"!

הנני מודיעכם, כי בעירנו נוסדה אגודה ציונית בשם „נערי ציון", חבריה הם תלמידי החדרים, וחוק עשו להם לדבר ביניהם רק בעברית. וייסדו ביבליותיקה עברית למקרא לבני הנעורים. על כל חבר וחבר לקנות מדי שבוע בשבוע לא פחות ממרקה אחת (והמוסיף תבא עליו ברכה!) ולתת מדי חדש בחדשו 5 קפיקות לטובת הביבליותיקה. האגודה מונה את מספר חבריה יותר מארבעים. מורי החדר המתוקן הנכבדים המה המפקחים על האגודה כי תתנהג במישרים.

בחמשה עשר בשבט ערכו „נערי ציון" בעזרת מוריהם נשף חשק באחד מאולמי החדר המתקן. האולם היה מלא מפה לפה. גם מר מָזֶה ומר ש. אלכסנדרוב הציונים הגדולים בעירנו באו אל הנשף וינאמו נאומים על דבר אגודתנו. ומה נעים היה לשמוע את דבריהם! גם הציגו הנערים מחזה עברי בארבע מערכות. גם שרו שירי ציון רבים. בכלל עשה הנשף הזה רושם טוב מאד גם על האורחים הגדולים אשר היו שם.

עצתי היא לכל קוראי ה„עולם קטן" כי ייסדו גם המה אגודות כאלה בעריהם, מזה תתפשט הציונית גם בין בני הנעורים ושפתנו הקדושה תשוב לתחיה.

אחד מחברי האגודה
בברויסק. ישראל קומיסר
בן י"ב שנה.

מערכת נכבדה!

אנחנו תלמידי בית הספר העברי של המורה מר קורוהודסקי חגנו ביום ה' ט"ו שבט את החג „חמשה עשר" ברב פאר והדר: אולם בית הספר היה מקֻשט בדגלים וב„מגני דוד" יפים. אל החגיגה באו כל הורי הנערים וגם ציונים רבים. בשעה השתים עשרה החלה החגיגה בסדר כזה: מורנו פתח את החגיגה בנאום יפה על דבר ערכו של החג. בנאומו ספר לנו על דבר ארץ ישראל, ארץ הפלאות „שֶׁשָּׁם מֵרוֹב בְּרָכָה הַפֵּרוֹת עֲזוּבִים, וּלְמַאֲכָל לָעִזִּים נְתוּנִים הֶחָרוּבִים" (כאשר קרא אחד מחברנו בשירו של יעקב כהן אשר ב„עולם קטן"). דבריו עשו רושם מאד נעים על כלנו. אחרי כן נקראו בעל פה על ידי רבים מחברינו שירי ש. ל. גורדון, טשרניחובסקי ויעקב כהן בהטעמה יפה. בכלות הקריאה שרה מקהלת בית הספר שירי ציון: „התקוה" „שאו נס ציונה" ועוד. לסוף נערכה תהלוכה. אנחנו הלכנו שנים שנים ודגלים בידינו ונלך הלוך ושורר „חושו אחים". התהלוכה סבבה פעמים אחדות את האולם ואחרי כן יצאנו שנים שנים ועל יד הפתח חלק המורה לכל מאתנו כים־ניר יפה מלא פירות ארץ ישראל. ובכדי להעלות את ירושלים על ראש שמחת חגנו, נדב כל אחד מאתנו אגורות אחדות לטובת הילדים בארץ ישראל ונאסף ארבעים קפקה. בעצת מורנו אנחנו מוסרים כל מחברת ישנה אל ידו וכאשר נאסף הרבה מחברות אנחנו נמכור אתן ואת הכסף נקדיש לגאולת ארץ אבותנו; ואנחנו מציעים בזה לכל חברינו קוראי ה„עולם קטן" כי גם הם יעשו כמעשינו ואז נוכל לעזור לציונים הגדולים כי ימהרו לקנות את ארץ ישראל.

א. דבורקין, צ. וו. שוסטרמן, ה. שפטנר, י. ברשידסקי, י. רובינסקי, ה. וג. ברוכוביץ, י. מרווידובסקי, א. סטשבסקי, מ. קוסצקי, מ. אפנהים וצבי קורוהודסקי.

לבת ציון, הסופרת הכבודה חמדה בן־יהודה שלום

מיום שהבטיחה המערכת להדפיס תולדתך ולהמציא לנו תמונתך, חכיתי להם מיום אל יום בתשוקה רבה, כי בלי חנף אני אומר לך, שמאמרים האחדים שקראתי וביחוד המאמר „עניים מרודים", מתקו לי מאד, ואמר: מתי יבוא היום ואוכל לראות גם תמונתך? ואמנם סוף סוף בא יום המאשר הזה. בשבוע העבר בפתחי מטפחת „עולם קטן", והנה דמות תבניתך הופיע לעיני! קראתי תולדות ימי חייך וכל היום חשבתי רק על אודות תולדתך וצלמך וזכרם לא ימח מקרב לבי. כל חברי שהתענגו על דבריך עד עתה ובשמי אני, הננו נותנים לך תודתנו על העבר ומבקשים את פניך להבא, כי תוסיפי לכתב בעדנו מאמרים יפים ונעימים לעתים יותר תכופות, ונתענג עליהם גם בימים יבואו ולבנו ירחש לך תודה כל הימים.

נערך אי־מכירך ומוקירך
ריגה. יהודה אבן־זהב
בן י"ב שנים.

לקוראי „עולם־קטן" שלום!

זה שני ירחים אשר יסדנו אנחנו בני הנעורים „אגדת דוברי עברית לבני הנעורים". באגדתנו ימצאו כעת עשרים נערים מבני עשר עד שתים עשרה שנה. בכל יום ראשון בשעה הראשונה אחרי הצהרים מתאספים אנחנו לבית־כנסת ומדברים רק עברית וראש אגדתנו יקרא לפנינו ספורים מ„עולם קטן". בשם אגדתנו אבקש את כל בני הנעורים מעירנו אשר שפת קדשנו יקרה להם לקחת חלק בחברתנו.

ריגה. אליעזר קפילוביץ
נער בן שתים עשרה שנה.

לאחי הצעירים קוראי ה„עולם־קטן"!

בערב ראש השנה לאלנות, ערכו חברי האגודה הציונית „אוהבי ציון" נשף־ילדים במינסק. כאשר באתי אל האולם „פריז" ששם נערך הנשף מצאתי את המורה מר „קפלן" עומד על הבמה ומבאר את פרשת חג ראש השנה לאלנות ואחרי כן לקח איש אחד מן הנאספים את נערו [1] על כף־ידו וירימהו לעיני כל הנאספים וינגן הילד על הנבל שיר „התקוה" ואת שיר „שאו נס ציונה". ואשמח מאד על זאת ועוד נערים ונערות קטנים אחרים קראו שירים בעל־פה, וגם אנכי שרתי שירים רבים בשפת עבר. לסוף חלק הד"ר וילנסקי לכלנו מגדנות וצעצועים יפים. ונעזב את האולם בשעה מאוחרת בלילה שמחים וטובי לב.

מינסק. גרשם הוברמן
בן עשר שנים.

[1] בן שבע שנים

המו"ל: הוצאת „תושיה" בורשה.
העורכים: א. ל. בן־אביגדור וש. ל. גרדון.
כתבת ה„עולם הקטן":
КНИГОИЗДАТЕЛЬСТВО „ТУШІЯ", ВАРШАВА.
Verlag „TUSCHIJAH", Warschau.

Herausgeber u. Eigenthümer: Verlag „Tuschijah“. Verantwortlicher Redacteur S. M. Laser. Druck von Josef Fischer in Krakau.